

Роман КОРСАК,

orcid.org/0000-0001-9245-252X

доктор історичних наук, професор,

завідувач кафедри туристичної інфраструктури та готельно-ресторанного господарства

Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет»

(Ужгород, Україна) *korsakr@i.ua*

Ольга СВІТЛИНЕЦЬ,

orcid.org/0000-0002-0007-8751

кандидат філософських наук,

доцентка кафедри туристичної інфраструктури та готельно-ресторанного господарства

Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет»

(Ужгород, Україна) *Olga.svitlynets@uzhnu.edu.ua*

Іван ГОДЯ,

orcid.org/0000-0001-4027-8811

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри туристичної інфраструктури та готельно-ресторанного господарства

Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет»

(Ужгород, Україна) *dz2352@gmail.com*

ПІСЛЯВОЄННА СТРАТЕГІЯ ВІДБУДОВИ ГОТЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Стаття присвячена дослідженню післявоєнної стратегії відбудови готельного комплексу України в умовах євроінтеграції. На думку авторів, післявоєнна стратегія відбудови вітчизняного готельного сектору стає актуальною у зв'язку із необхідністю відновлення готельної інфраструктури, яка була пошкоджена внаслідок воєнного конфлікту з російським агресором.

Також, автори визначали основні аспекти, що роблять зазначену стратегію критично важливою. Зокрема, це потреба відновлення інфраструктури, підвищення конкурентоспроможності, формування позитивного туристичного іміджу та економічний розвиток. Відзначається, що післявоєнна стратегія повинна враховувати сучасні стандарти безпеки, якості обслуговування та екологічної стійкості відповідно до європейських вимог гостинності.

Автори статті дійшли висновку, що загальна мета стратегії полягає в створенні стійкої та конкурентоспроможної готельної індустрії, яка сприятиме туристичному розвитку та визначатиме позитивний образ України на світовій арені. На думку авторів, післявоєнна стратегія відбудови готельного комплексу України виявляється сьогодні надзвичайно актуальною та необхідною. Спрямована на відновлення і модернізацію, вона повинна враховувати високі європейські стандарти щодо безпеки, обслуговування та сталого розвитку. Ця стратегія не лише сприятиме розвитку туризму та підвищенню конкурентоспроможності, але й сприятиме економічному росту, створенню робочих місць та позитивному іміджу України на ринку готельного бізнесу Європейського Союзу.

Для розв'язання наукових завдань, що стосуються дослідження післявоєнної стратегії відбудови готельного комплексу України в умовах євроінтеграції, застосовано загальнонаукові методи, зокрема: логічний та аналітичний метод, метод узагальнення, метод систематизації та класифікації, метод дедукції та індукції, метод синтезу й аналізу тощо.

Ключові слова: готельна індустрія, Україна, Європейський Союз, туризм, гостинність, євроінтеграція, ринок готельного бізнесу, війна.

Roman KORSAK,*orcid.org/0000-0001-9245-252X**Doctor of Historical Sciences, Professor;**Head of the Department of Tourism Infrastructure and Hotel and Restaurant Industry**Uzhhorod National University**(Uzhgorod, Ukraine) korsakr@i.ua***Olha SVITLYNETS,***orcid.org/0000-0002-0007-8751**Candidate of Philosophical Sciences,**Associate Professor at the Department of Tourism Infrastructure and Hotel and Restaurant Industry**Uzhhorod National University**(Uzhhorod, Ukraine) Olga.svitlynets@uzhnu.edu.ua***Ivan GODYA,***orcid.org/0000-0001-4027-8811**PhD in Economics, Associate Professor;**Associate Professor at the Tourism Infrastructure and Hotel and Restaurant Industry**Uzhhorod National University**(Uzhhorod, Ukraine) dz2352@gmail.com*

POST-WAR STRATEGY OF CONSTRUCTION OF THE HOTEL COMPLEX OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION

The article is devoted to the study of the post-war strategy of reconstruction of the hotel complex of Ukraine in the conditions of European integration. According to the authors, the post-war strategy of rebuilding the domestic hotel sector becomes relevant in connection with the need to restore the hotel infrastructure, which was damaged as a result of the military conflict with the Russian aggressor.

Also, the authors identified the main aspects that make the specified strategy critically important, in particular, the need to restore infrastructure, increase competitiveness, form a positive tourist image and economic development. It is noted that the post-war strategy should take into account modern standards of safety, service quality and environmental sustainability in accordance with European hospitality requirements.

The authors of the article came to the conclusion that the overall goal is to create a sustainable and competitive hotel industry that will contribute to tourism development and determine a positive image of Ukraine on the world stage. According to the authors, the post-war strategy of rebuilding the hotel complex of Ukraine is extremely relevant and necessary today. Aimed at restoration and modernization, it must take into account high European standards for safety, maintenance and sustainable development. This strategy will not only contribute to the development of tourism and increase competitiveness, but will also contribute to economic growth, job creation and a positive image of Ukraine in the hotel business market of the European Union.

To solve the scientific tasks related to the study of the post-war strategy of the reconstruction of the hotel complex of Ukraine in the conditions of European integration, general scientific methods were applied, in particular: the logical and analytical method, the method of generalization, the method of systematization and classification, the method of deduction and induction, the method of synthesis and analysis, etc.

Key words: *hotel industry, Ukraine, European Union, tourism, hospitality, European integration, hotel business market, war.*

Постановка проблеми. Післявоєнна стратегія відбудови готельного сектору України стає актуальною у зв'язку із необхідністю відновлення готельної інфраструктури, яка була пошкоджена внаслідок воєнного конфлікту. Сьогодні ми маємо численні випадки руйнування місцевої інфраструктури з боку російського агресора, у тому числі й готельної (На початку війни готельний бізнес України обвалився на 90%. Чи є надія на відновлення; У якій ситуації опинився готельний бізнес під час війни).

З іншого боку вважаємо, що умови євроінтеграції вимагають від вітчизняного готельного сектору підвищення якості обслуговування, впровадження інновацій та розвитку унікальних туристичних пропозицій. Зазначене допоможе українським готелям збільшити у майбутньому свою конкурентоспроможність на європейському ринку гостинності. Також, післявоєнна стратегія відбудови готельного комплексу має сприяти формуванню позитивного іміджу України як туристичного бренду. Це важливо для привертання іноземних туристів та збільшення туристичного потоку.

Насамкінець додамо, що відновлення готельного сектору може визначити успішний економічний розвиток регіонів країни, що є особливо важливим у зв'язку із стратегією євроінтеграції та може призвести до створення нових робочих місць у сфері обслуговування та готельного бізнесу.

Аналіз дослідження. Проблематика дослідження післявоєнної відбудови готельного комплексу України є мало досліджуваною. Серед нечисленних праць варто відзначити публікацію у якій розглядається стан туристичного бізнесу у перші місяці війни після російського нападу на Україну (Томей, К., Bilynets, I., Koval, 2023). Перспективи розвитку готельно-ресторанного бізнесу після закінчення війни узагальнено розглянуті О. Карабіном (Карабін, 2023). Питання щодо реформування туристичної галузі в умовах євроінтеграції розглядаються О. Гальцовою та Н. Юрченко (Гальцова, Юрченко, 2019). Водночас, можемо констатувати, що комплексне та ґрунтовне дослідження перспективних шляхів післявоєнного реформування готельної індустрії України в умовах євроінтеграції, ще не розглядалося у вітчизняній науці.

Мета статті. Мета дослідження – комплексно дослідити перспективні стратегії відбудови готельного комплексу України в умовах євроінтеграції. Для реалізації мети нами було визначено наступні завдання:

- проаналізувати ефективні шляхи післявоєнної розбудови вітчизняного готельного сектору;
- запропонувати стратегії реформування готельної індустрії в умовах євроінтеграції;
- розглянути можливі виклики та проблеми, які пов'язані з післявоєнною відбудовою готельної індустрії;
- зробити обґрунтовані висновки щодо проведеної роботи.

Виклад основного матеріалу. З моменту повномасштабної військової російської агресії постраждали готельні заклади у Харківській, Миколаївській, Чернігівській, Київській та Одеській областях. Зокрема, серед них є деякі об'єкти в управлінні «Ribas Hotels Group», зруйновано глемпінг «Mandra Shato Trubetskogo» під Новою Каховкою у Херсонській області, зазнав удару від касетних снарядів об'єкт мережі «Reikartz» у Миколаєві. Через брак палива й інші причини були зруйновані деякі логістичні процеси, що негативно вплинуло на забезпечення готельних об'єктів необхідним для їх роботи. Так, у «Ribas Hotels Group» порушення логістики вплинуло на готелі на стадії будівництва, а у «BANKHOTEL»

у перші тижні вторгнення відчували перебої у постачанні продуктів. Насамкінець додамо, що 10 січня 2024 року російські ракети вразили готель у м. Харків. Згадані приклади, засвідчують про масштабні руйнування готельного сектору та необхідність його відбудови у майбутньому (Томей, Bilynets, Koval, 2023: 99; Встояти під час війни: як працюють готелі України; Росія вдарилася ракетами по готелю в Харкові, більше десяти поранених).

Варто відмітити, що післявоєнна відбудова готельного сектору в Україні в умовах євроінтеграції може стикатися з рядом проблем та викликів. Деякі з проблем можуть включати (Корсак, Кашка, 2020: 167-171; Кільянова, 2022: 49-52):

1. Фінансові обмеження, які пов'язані з великими витратами на відновлення та модернізацію готельної інфраструктури, що можуть стати фінансовим викликом, особливо у відсутності достатніх бюджетних ресурсів.

2. Проблема невідповідності стандартам та сертифікації. Україні, при вступі до європейського готельного ринку важливо відповідати високим стандартам якості та безпеки. Адаптація до цих стандартів може вимагати інвестицій у технічне оновлення та сертифікацію (Інвестиційний клімат в Україні змушує готельний бізнес йти до Європи).

3. Можливі кадрові проблеми. Необхідність наявності професійного персоналу, який володіє міжнародними стандартами обслуговування та управління готелем, може бути викликом для вітчизняного готельного бізнесу. Тому, важливо забезпечити якісну підготовку та підвищення кваліфікації працівників готельно-ресторанної справи.

4. З розвитком туризму та відкриттям ринку для європейських гравців, регіональні українські готелі можуть стикатися зі збільшеною конкуренцією. Зазначене вимагає розвитку ефективної стратегії маркетингу та обслуговування, щоб залучити та утримувати клієнтів.

5. Інфраструктурні проблеми. Деякі регіони країни, особливо південно-східні де тривають активні бойові дії, можуть стикатися з інфраструктурними викликами, такими як недостатність транспортних зв'язків, дефіцит комунікаційної мережі та інші обмеження, що можуть впливати на туристичний потік та зручність подорожей.

6. Проблема сезонності. Залежність від певних сезонів може обмежити сталість прибутку і створювати труднощі в управлінні персоналом та ресурсами у періоди пікового навантаження.

7. Політична нестабільність. Нестабільність в політиці та зовнішніх відносинах може впливати на туристичний попит та інвестиції у вітчизняному готельному секторі (Карабін, 2023: 183-186).

8. Забезпечення екологічної стійкості готельного бізнесу може вимагати великих зусиль та інвестицій у енергоефективність та збереження навколишнього середовища.

Дослідження післявоєнної відбудови готельного сектору в Україні може включати у себе ряд перспективних стратегій, спрямованих на покращення якості обслуговування, залучення туристів і підвищення конкурентоспроможності. Зокрема, ми пропонуємо наступні шляхи (Корсак, Годя, 2022: 25-30):

1. Модернізація інфраструктури, що передбачає інвестування у сучасну технологічну інфраструктуру для покращення комфорту гостей. Зазначена стратегія включає:

- реалізацію бездротового інтернету та інтерактивних розваг для покращення комфорту гостей;
- впровадження автоматизованих систем обслуговування та управління для забезпечення якості надання послуг;

- використання сучасних технологій у готелях, таких як розумні системи керування освітленням та кондиціонуванням;

- розвиток інфраструктури для заряджання електромобілів та інших екологічно чистих засобів транспорту;

- сприяння впровадженню систем безпеки та зручностей для людей з обмеженими можливостями.

2. Стратегія екологічної стійкості передбачає впровадження практик та ініціатив, спрямованих на збереження природних ресурсів, зменшення впливу на навколишнє середовище та сприяння сталому розвитку. Зазначена стратегія дозволить вітчизняним готелям відповідати високим екологічним стандартам світового зразка, задовольняти потреби екологічно свідомих туристів та сприяти збереженню природи. Основні аспекти стратегії екологічної стійкості в готельному бізнесі включають (Корсак, 2019: 4-8):

- енергоефективність, тобто використання енергозберігаючих технологій та обладнання для зменшення споживання електроенергії та тепла, впровадження систем автоматизації для ефективного керування енергопостачанням та освітленням, встановлення сонячних панелей та інших відновлюваних джерел енергії;

- управління водними ресурсами: впровадження систем ефективного водокористування та зменшення витрат води, збір та використання

дошової води для поливу та інших потреб, встановлення водозберігаючого обладнання у ванних кімнатах та кухнях;

- управління відходами, що передбачає роздільний збір та переробку відходів у готелях, зменшення використання одноразових матеріалів та впровадження екологічно дружніх альтернатив, а також сприяння використанню перероблених та вторинних матеріалів;

- використання зелених будівельних стандартів, тобто зведення та реконструкція готельних споруд відповідно до принципів енергоефективності та екологічної стійкості, використання сталих та екологічно чистих будівельних матеріалів, створення «зелених» покрівель та стін для покращення ізоляції та збереження енергії;

- екологічно орієнтовані технології, що передбачає використання технологій очищення повітря та зменшення викидів, встановлення систем контролю якості повітря для забезпечення здоров'я гостей та персоналу, застосування «зелених» технологій у сфері кулінарії та обслуговування.

3. Стратегія розвитку місцевого туризму – це комплекс дій та ініціатив, спрямованих на стимулювання, розширення та підвищення ефективності туристичної діяльності в конкретній локальній області чи місті. Ця стратегія орієнтована на залучення туристів, які бажають вивчати та насолоджуватися унікальними особливостями та ресурсами конкретного регіону країни. Основні аспекти післявоєнної стратегії розвитку місцевого туризму в Україні включають (Гальцова, Юрченко, 2019: 310-313; Шевченко, 2013: 124-130; Корсак, Годя, 2022: 57-62):

- брендування регіону, тобто створення унікального образу та ідентичності, які будуть приваблювати туристів;

- розробку ефективних маркетингових стратегій для просування місцевих туристичних атракцій та послуг;

- розбудова туристичної інфраструктури, що включає: збереження та відновлення історичних об'єктів, будівництво та покращення готельної бази, гостьових будинків, апартаментів та інших об'єктів розміщення, створення тематичних маршрутів, підтримку місцевої культури та традицій, пропаганду місцевих страв та традиційної кухні, підтримку місцевих підприємств.

4. Стратегія орієнтація на різні сегменти ринку, тобто розширення готельних послуг для різних сегментів клієнтів, включаючи бізнес-туристів, сімейні відпустки, екстремальних туристів та інші (Корсак, Світлинець, Коваль, 2022: 25-31).

5. Стратегія роботи з сучасними технологіями – використання новітніх технологій, таких як штучний інтелект для персоналізації обслуговування, чат-боти для комунікації з клієнтами, використання технологій розпізнавання обличчя та безконтактного входу для забезпечення безпеки та зручності гостей, розробка мобільних додатків для зручного бронювання та управління проживанням, інтеграція технологій віртуальної реальності та доповненої реальності для покращення враження від проживання.

6. Стратегія розвитку конгрес-туризму, яка передбачає активне просування готелів як місць для проведення конференцій, семінарів та виставок, створення сучасних конференц-залів та інфраструктури для зручного проведення бізнес-заходів, підготовку спеціалізованого персоналу, який забезпечить високий рівень обслуговування для учасників конгресів, розробку партнерств з бізнес-організаціями та асоціаціями для привертання нових подій, сприяння в обміні знаннями та досвідом між учасниками конгресів та місцевою спільнотою (Grynko, 2016: 252-270).

7. Стратегія залучення іноземних інвестицій передбачає активне представлення інвестиційних можливостей у готельному секторі України на міжнародних форумах та виставках, співпрацю з міжнародними інвестиційними фондами та банками для залучення фінансування, розробку привабливих інвестиційних пакетів та програм для потенційних інвесторів, створення сприятливого інвестиційного клімату та усунення адміністративних бар'єрів для іноземних інвесторів, реалізація проектів у партнерстві з іноземними компаніями для обміну досвідом та технологіями (Корсак Р, Годя, 2022: 25-30).

8. Стратегія підвищення кваліфікації персоналу, яка реалізується шляхом організації регулярних тренінгів та семінарів для персоналу готелів з покращення навичок обслуговування та комунікації, створення системи постійного навчання та розвитку кар'єри для працівників вітчизняного готельного бізнесу, впровадження програм стажування та обміну досвідом між готелями для розвитку кращих практик, розвиток спеціалізованих курсів для різних видів персоналу, включаючи кухарів, консьєржів та менеджерів, співпраця з готельними школами та університетами для підготовки кваліфікованих кадрів (Корсак, Кашка, 2020: 167-171).

Вважаємо, що зазначені післявоєнні стратегії можуть стати основою для вдосконалення готельного сектору в Україні та підняття його на новий рівень конкурентоспроможності в глобальному

туристичному ринку після закінчення повномасштабної війни.

Також відмітимо, що Україна 23 червня 2022 року отримала статус Кандидата у члени ЄС, а 14 грудня 2023 Європейська рада розпочала переговори щодо вступу країни. У контексті зазначеного післявоєнна відбудова готельного сектору України в умовах євроінтеграції може включати ряд специфічних перспективних шляхів, спрямованих на відповідні виклики та можливості, що виникають в контексті європейської інтеграції. Зокрема, на наш погляд, актуальними є наступні (Корсак, Годя, 2022: 25-30; Кільянова, 2022: 49-52; Корсак, Світлинець, Коваль, 2022: 25-31; Гальцова, Юрченко, 2019: 310-313):

1. Стандартизація та гармонізація. Стандартизація та гармонізація в готельному секторі в умовах євроінтеграції означають впровадження європейських стандартів та норм для забезпечення високого рівня якості та безпеки обслуговування для гостей. Ці процеси мають на меті створити єдиний стандарт для класифікації вітчизняних готелів та їх послуг, щоб спростити взаємодію між різними готелями та покращити конкурентоспроможність українського готельного бізнесу на європейському ринку.

2. Залучення іноземних інвестицій, що передбачає активне просування вітчизняних готельних проектів на європейських інвестиційних форумах та партнерство з європейськими інвесторами, а також сприяння українським готелям у використанні доступних європейських фінансових інструментів та програм.

3. Розбудова та розвиток інфраструктури для активного відпочинку, такої як гірськолижні курорти та велосипедні маршрути, сприяння розвитку еко-туризму та рекреаційних зон для відпочинку на природі.

4. Підвищення міжнародного маркетингу, який передбачає залучення європейських маркетингових агентств для підвищення впізнаваності українського бреду гостинності та привертання європейських туристів, а також, участь в міжнародних туристичних виставках та подіях для просування українського готельного бізнесу на світовому ринку.

5. Співпраця з мережами готелів, яка реалізуватиметься шляхом вступу до європейських мереж готелів для розширення мережевих можливостей і збільшення видимості на європейському ринку готельно-ресторанного бізнесу та розвитку партнерств з європейськими ланцюгами готелів для спільного маркетингу та обміну досвідом.

Таким чином, вирішення ряду проблем і викликів та реалізації запропонованих стратегій, сприятимуть сталому та конкурентоспроможному розвитку готельного сектору України.

Висновки. Отже, можна сформулювати деякі загальні висновки щодо можливих тенденцій у відношенні післявоєнної відбудови готельної індустрії України в контексті євроінтеграції, зокрема:

1. Для вітчизняного готельного бізнесу виникне потреба в інфраструктурних та технічних інвестиціях, оскільки у відповідь на євроінтеграцію та підвищені стандарти обслуговування, українські готелі можуть потребувати значних інвестицій у модернізацію та підвищення якості інфраструктури, технічного обладнання та сервісу.

2. В умовах євроінтеграції, вітчизняні готелі повинні відповідати високим стандартам щодо безпеки, якості та сталості послуг, що може вимагати проходження сертифікаційних процедур та впровадження відповідних стандартів обслуговування.

3. Умови євроінтеграції можуть вимагати від вітчизняних готелів акцентувати увагу на підвищенні якості обслуговування, розробці маркетингових стратегій та конкурентних переваг для повернення туристів.

4. Євроінтеграція може сприяти зростанню туристичного попиту, що, в свою чергу, може сприяти розвитку місцевої економіки та створенню нових робочих місць в Україні.

5. Заходи з євроінтеграції можуть допомагати формувати позитивний імідж України як туристичного напрямку, що в свою чергу залучатиме більше міжнародних туристів.

6. З урахуванням зростання екологічної свідомості та вимог стосовно сталості, вітчизняні готелі можуть стикатися з необхідністю впровадження екологічно орієнтованих практик та технологій ведення готельного бізнесу.

7. Розвиток партнерств із європейськими компаніями та організаціями може допомогти українським готелям пристосуватися до європейських стандартів та навчити кращим практикам у галузі гостинності.

Відмітимо, що конкретний вплив зазначених факторів на перспективні стратегії післявоєнної відбудови готельної індустрії України в умовах євроінтеграції, буде залежати від багатьох обставин, таких як: регіональні особливості, рівень конкуренції, економічна ситуація та ін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Інвестиційний клімат в Україні змушує готельний бізнес йти до Європи. URL: http://newsradio.com.ua/2013_07_05/nvestic-jnij-kl-mat-v-Ukra-n-zmushu-gotelnij-b-znes-jti-do-vropi-ekspert/ (дата звернення 05.01.2024).
2. Встояти під час війни: як працюють готелі України. URL: <https://commercialproperty.ua/analytics/vstoyati-pid-chas-viyni-yak-pratsyuuyut-goteli-ukraini/> (дата звернення 13.01.2024).
3. Гальцова О., Юрченко Н. Основні аспекти туристичної галузі України в період євроінтеграції. *Приазовський економічний вісник. Класичний приватний університет*. Випуск 4(15), 2019. С. 310–313.
4. Карабін О. Перспективи готельно-ресторанного бізнесу після російсько-української війни *Актуальні проблеми розвитку сфери гостинності: перспективи та виклики: Матеріали міжнародної наукової конференції 4–5 травня 2023 р. Ужгород, 2023*. С. 183–186.
5. Кільянова У. О. Оптимізація діяльності підприємств готельного бізнесу в умовах кризи (на прикладі ТОВ «Л.А.Р.К.»). *Сучасні інформ. технології та телекомунікаційні мережі: тези доп. 57-ої наук. конф. молодих дослідників ОП-магістрантів*. Одеса, 2022. С. 49–52.
6. Корсак Р. В. Перспективи розвитку екологічних готелів на прикладі Рахівського району Закарпаття. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка* / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, І. Зимомря]. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2019. Вип. 26. Том 1. 4–8 с.
7. Корсак Р., Годя І. Шляхи залучення готельно-ресторанної інфраструктури в організацію історико-культурних заходів. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка* / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 54. Том 1. С. 57–62.
8. Корсак Р., Годя І. Шляхи реформування готельно-ресторанної та туристичної індустрії України після отримання статусу кандидата у члени ЄС. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка* / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 55. Том 1. С. 25–30.
9. Корсак Р., Кашка М. Проблеми покращення стратегічної діяльності підприємств готельно-ресторанного бізнесу в Україні. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка* / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, І. Зимомря]. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Вип. 28. Том 2. С. 167–171.
10. Корсак Р., Світлинець О., Коваль О. Перспективні шляхи організації обслуговування у вітчизняній готельно-ресторанній індустрії в умовах розвитку євроінтеграційних процесів. *Актуальні питання гуманітарних наук:*

міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. Дрогобич: Видавничий дім Гельветика», 2022. Вип. 49. Том 1. С. 25–31.

11. На початку війни готельний бізнес України обвалився на 90%. Чи є надія на відновлення. URL: <https://www.kyivpost.com/uk/post/26585> (дата звернення 05.01.2024).

12. Росія вдарила ракетами по готелю в Харкові, більше десяти поранених. URL: <http://forbes.ua/company/na-pochatku-viyni-gotelniy-biznes-ukraini-obvalivsya-na-90-chi-e-nadiya-na-vidnovlennya> (дата звернення 13.01.2024).

13. У якій ситуації опинився готельний бізнес під час війни. URL: <https://www.epravda.com.ua/> (дата звернення 14.01.2024).

14. Шевченко С. Перспективи європейської інтеграції ринку туристичних послуг України. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2013. Вип. 23. Ч. 2. С. 124–130.

15. Grynko T. V. Organizational culture and image as a factor in the competitiveness of tourism and hotel enterprises. *National Economic Reform: experience of Poland and prospects for Ukraine: Collective monograph*. Poland: Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2016. Vol. 3. P. 252–270.

16. Tomej, K., Bilynets, I., Koval, O. Tourism business resilience in the time of war:: The first three months following Russia's invasion of Ukraine. *Annals of Tourism Research*, 2023, 99.

REFERENCES

1. Investytsiyni klimat v Ukraini zmusuie hotelnyi biznes yty do Yevropy. [The investment climate in Ukraine forces the hotel business to go to Europe]. URL: http://newsradio.com.ua/2013_07_05/nvestic-jnij-kl-mat-v-Ukra-n-zmshu-gotel-nij-b-znes-jti-do-vropi-ekspert/ [in Ukrainian]

2. Vstoiaty pid chas viiny: yak pratsiuut hoteli Ukrainy. [Stand up during the war: how the hotels of Ukraine work]. URL: <https://commercialproperty.ua/analytics/vstoyati-pid-chas-viyni-yak-pratsyuyut-goteli-ukraini/> [in Ukrainian]

3. Haltsova O., Yurchenko N. (2019) Osnovni aspekty turystychnoi haluzi Ukrainy v period yevrointehratsii. [The main aspects of the tourist industry of Ukraine during the period of European integration]. *Pryazovsky Economic Bulletin. Classical private university*. № 4(15), P. 310–313. [in Ukrainian].

4. Karabin O. (2023) Perspektyvy hotelno-restorannoho biznesu pislia rosiisko-ukrainskoi viiny. [Prospects of the hotel and restaurant business after the Russian-Ukrainian war Current problems of the development of the hospitality sector: prospects and challenges]. *Materials of the international scientific conference May 4–5, Uzhhorod*, P. 183–186. [in Ukrainian].

5. Kilianova U. O. (2022) Optymizatsiia diialnosti pidpriemstv hotelnogo biznesu v umovakh kryzy (na prykladi TOV «L.A.R.K.»). [Optimizing the activities of hotel business enterprises in crisis conditions (on the example of L.A.R.K. LLC)]. *Modern information. technologies and telecommunication networks: theses add. of the 57th Science. conf. young researchers of OP master's students*. Odesa, P. 49–52. [in Ukrainian].

6. Korsak R. V. (2019) Perspektyvy rozvytku ekolohichnykh hoteliv na prykladi Rakhivskoho raionu Zakarpattia. [Prospects for the development of ecological hotels based on the example of Rakhiv district of Transcarpathia]. *Current issues of humanitarian sciences: interuniversity collection of scientific works of young scientists of Ivan Franko Drohobyt'sk State Pedagogical University*. Drohobych: "Helvetika" Publishing House, Issue 26. Volume 1. P. 4–8. [in Ukrainian].

7. Korsak R., Hodia I. (2022) Shliakhy zaluchennia hotelno-restoranoi infrastruktury v orhanizatsiiu istoriko-kulturnykh zakhodiv. [Ways of involving the hotel and restaurant infrastructure in the organization of historical and cultural events]. *Current issues of humanitarian sciences: interuniversity collection of scientific works of young scientists of Ivan Franko Drohobyt'sk State Pedagogical University*. Drohobych: "Helvetika" Publishing House, Issue 54. Volume 1. P. 57–62. [in Ukrainian].

8. Korsak R., Hodia I. (2022) Shliakhy reformuvannia hotelno-restoranoi ta turystychnoi industrii Ukrainy pislia otrymannia statusu kandydata u chleny YeS. [Ways of reforming the hotel, restaurant and tourism industry of Ukraine after obtaining the status of a candidate for EU membership]. *Current issues of humanitarian sciences: interuniversity collection of scientific works of young scientists of Ivan Franko Drohobyt'sk State Pedagogical University*. Drohobych: "Helvetika" Publishing House, Issue 55. Volume 1. P. 25–30. [in Ukrainian].

9. Korsak R., Kashka M. (2020) Problemy pokrashchennia stratehichnoi diialnosti pidpriemstv hotelno-restorannoho biznesu v Ukraini. [Problems of improving strategic activity of hotel and restaurant business enterprises in Ukraine]. *Current issues of humanitarian sciences: interuniversity collection of scientific works of young scientists of the Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University*. Drohobych: "Helvetika" Publishing House, Issue 28. Volume 2. P. 167–171. [in Ukrainian].

10. Korsak R., Svitlynets O., Koval O. (2022) Perspektyvni shliakhy orhanizatsii obsluhovuvannia u vitchyzniani hotelno-restoranni industrii v umovakh rozvytku yevrointehratsiinykh protsesiv. [Prospective ways of organizing service in the domestic hotel and restaurant industry in the context of the development of European integration processes]. *Current issues of humanitarian sciences: interuniversity collection of scientific works of young scientists of Ivan Franko Drohobyt'sk State Pedagogical University*. Drohobych: Helvetic Publishing House", Vol. 49. Volume 1. P. 25–31. [in Ukrainian].

11. Na pochatku viiny hotelnyi biznes Ukrainy obvalyvsvia na 90%. Chy ye nadiia na vidnovlennia. [At the beginning of the war, the hotel business of Ukraine collapsed by 90%. Is there hope for recovery?]. URL: <https://www.kyivpost.com/uk/post/26585>. [in Ukrainian].

12. Rosiia vdaryla raketamy po hoteliu v Kharkovi, bilshе desiati poranenykh. [Russia hit a hotel in Kharkiv with missiles, more than ten injured]. URL: <http://forbes.ua/company/na-pochatku-viyni-gotelniy-biznes-ukraini-obvalivsya-na-90-chi-e-nadiya-na-vidnovlennya>. [in Ukrainian].

-
13. U yakii sytuatsii opynyvsia hotelnyi biznes pid chas viiny. [What was the situation of the hotel business during the war]. URL: <https://www.epravda.com.ua/> [in Ukrainian].
14. Shevchenko S. (2013) Perspektyvy yevropeiskoi intehratsii rynku turystychnykh posluh Ukrainy. [Prospects of European integration of the tourist services market of Ukraine]. Scientific bulletin of NLTU of Ukraine. Issue 23. Part 2. S. 124–130. [in Ukrainian].
15. Gynko T. V. (2016) Organizational culture and image as a factor in the competitiveness of tourism and hotel enterprises. National Economic Reform: experience of Poland and prospects for Ukraine: Collective monograph. Poland: Izdevnieciba «Baltija Publishing», Vol. 3. P. 252–270.
16. Tomej, K., Bilynets, I., Koval, O. (2023) Tourism business resilience in the time of war: The first three months following Russias invasion of Ukraine. *Annals of Tourism Research*, 99.